

ביאורים

מגוון הברואים שמקיפים את האדם, לא נועדו לשמש לו תפאורה ושעשוע. המבט על בעלי החיים שסביבנו, איננו מביא רק להתפעלות או למחקר ביולוגי. ההתבוננות על היצורים השונים, אמורה להרחיב את הדעת על האופן שבו ה' מתגלה בעולם. האדם ובעלי החיים גם יחד, הם מרכיבים שונים של עולם אחד הנובע מבורא אחד. אם ניטיב לראות את מבנה הבריאה של בעלי החיים, נוכל להבין טוב יותר גם את ערך האדם. הקשר בין האדם לבעלי החיים, מלמד אותנו על משמעות האדם בעולם, ומוליד בנו תובנות חדשות.

'הטבע' פיזר משאבים רבים בנדיבות. הוא חילק כשרונות ויכולות לבעלי החיים כדי לשכלל את חייהם ולשדרג אותם, מעבר לנדרש. לשם מה נועדו כל המותרות הללו? כדי ללמד דעת את האדם. 'הטבע', אינו אלא התגלות ה' בבריאה. ה' 'מדבר' עמנו באמצעות הברואים, וממחיש לנו את הערך המוסף שקיים בעולם. מעבר לצורך לשרוד ולהתקיים, ישנה שלמות והתעלות. לבעלי החיים היא מתבטאת בגוף מפותח ומשוכלל כראוי להם, ובאדם היא מתבטאת ברוח עשירה כראוי לו. תורת ה', הסוללת לנו את הדרך להשגת השלמות ומיצוי הפוטנציאל האלוהי שבתוכנו, מובנית בבריאה. התורה לא נכנסה באופן מלאכותי אל עולם הטבע, אלא היא חלק בלתי נפרד ממנו. התורה משקפת עבורנו את התביעה לשלמות, כפי שהיא עולה ומתפרצת מכל פינות הטבע.

הרחבות

• שלמות האדם

ימצא כי המצא שפגע אלהי, באמצעותו יתקנו העניינים המצטרפים לתקון מין האדם להשגת שלמותו ותכליתו. כשאנו מתבוננים בבריאה אנו רואים שבין דברים הגדולים, כשמש וכוכבים, ובין דברים הקטנים, כמו הנמלים והרמשים קיימת חכמה רבה. דבר המביא אותנו להבנה שהעולם נברא בצורה כזו שכל יצור יתאים לתפקידו.

רבי יהודה הלוי כותב שכך עלינו לכוון בתפילה: "כך יחשב החסיד תוכן כל ברכה (בתפילה)... כך יצייר לעצמו בברכת יוצר המאורות את סדר העולם העליון ואת עצם גרמי השמים וגודל תועלתם ויחשב כי עם היותם עצומים בעינינו מפאת גודל התועלת הגדולה שאנו מוצאים בהם, אינם אצל בוראם, כי אם קטן שברמשים". מנקודת המבט שלנו נראה שיש הבדל בין הדברים הגדולים במציאות (גרמי השמים למשל), שנראים לנו יותר משמעותיים יותר, ובין הדברים הקטנים (נמלים ודבורים), אולם בעיני הבורא - לכולם יש תכלית וערך וכולם חשובים: "ראיה לדבר היות חוכמת הבורא והנהגתו המתגלות ביצירת הנמלה והדבורה לא קטנות מחכמתו והנהגתו בשמש ובגלגלה... גדולה מזאת רשם ההשגחה והחכמה האלוהית דק ונפלא יותר בנמלה ובדבורה אשר עם היותן קטנות כל כך נתנו להן כוחות כאלה וכלים כאלה" [כוזרי, ג, יז].

המהר"ל מוסיף קומה נוספת. לדעתו, החכמה האלוהית בבני האדם אינה מתגלה רק בכך שאבריו מאפשרים לו לשרוד ולהתקיים בעולם, אלא בכך שבעזרתם האדם יכול למלא את תפקידו ולבטא את הצד הרוחני שבו [תפארת ישראל א].

פְּרִק שְׁשִׁי

ההשגחה ביצירת בעלי החיים

כְּאִשֶׁר עִינּוּ בִּיצִירַת הַבְּעֲלֵי-חַיִּים וּשְׁלֵמוֹת כָּל אֲבְרֵיהֶם, מִצְאָנוּ שֶׁהַשְּׂגִיחַ הַבּוֹרָא בִּיצִירַתָּם הַשְּׂגָחָה נִפְלְאָה, לְתַקֵּן עֲנִינֵיהֶם וְכָל פְּרִטֵי צְרִכֵיהֶם תִּקּוּן נִפְלָא, לֹא מֵה שֶׁהוּא הַכְּרַחֵי לָהֶם לְקִיּוֹם הַמִּיּוֹן אוֹ הָאִישׁ בְּלִבָּד, אֲבָל גַּם מֵה שֶׁאִינוּ הַכְּרַחֵי לָהֶם, לֹא לְקִיּוֹם הַמִּיּוֹן וְלֹא לְקִיּוֹם הָאִישׁ, אֲלָא שֶׁנִּמְצָא לָהֶם עַל-צַד הַיּוֹתֵר-טוֹב; כְּמוֹ כְּפִילַת הַחוּשִׁים הַנִּמְצָא בְּבַעֲלֵי-חַיִּים כְּדִי שִׂסְדְּרוּ עֲנִינֵיהֶם בְּעֵנָן יוֹתֵר נְאוֹת וְיוֹתֵר שְׁלֵם, וְאֶף-עַל-פִּי שֶׁאִינוּ הַכְּרַחֵי לָהֶם לְתַקֵּן חַיּוֹתָם.

הצורך בשפע אלוהי

וְאִם נִמְצָא הַהֲשָׁחָה הַזֹּאת בְּבַעֲלֵי-חַיִּים הַפְּחוּתִים, כֹּל-שֶׁכֵּן שֶׁהוּא רָאוּי שִׂשְׂגִיחַ בְּמִין הַיּוֹתֵר-נִכְבָּד מֵהֶם לְתַקֵּן עֲנִינּוּ כְּפִי שְׁלֵמוֹת מִיּוֹנוֹ, בְּאֶפֶן שִׂסְדְּרוּ כָּל עֲנִינּוּ סְדוֹר מִסְפִּיק לְהַשְׂגַת שְׁלֵמוֹתוֹ. וְמִי שִׂיִּטֵּב הָעֵיּוֹן בְּזֶה, יִמְצָא כִּי הַמִּצָּא שֶׁפִּעַ אֱלֹהִי, בְּאִמְצָעוֹתָיו יִתְקַנּוּ הָעֲנִינִים הַמִּצְטָרְכִים לְתַקֵּן מִין הָאָדָם לְהַשְׂגַת שְׁלֵמוֹתוֹ וְתַכְלִיתוֹ, הוּא יוֹתֵר הַכְּרַחֵי מִכְּמֹה דְבָרִים נִמְצָאוּ בִּיצִירַת הַבְּעֲלֵי-חַיִּים שֶׁלֹּא נִמְצָאוּ בָּהֶם אֲלָא עַל-צַד הַיּוֹתֵר-טוֹב בְּלִבָּד וְהֵי אֲפֶשֶׁר שִׂיתְקִימוּ זוֹלָתָם.

המין - מין בעלי-החיים בכללותו. **האיש** - הפרט. **כפילת החושים** - חושים כפולים: שתי עיניים, שני אוזניים וכד'. **במין היותר-נכבד** - מין האדם. **שפע אלהי** - השפעה מאת ה', הדרכה.

להצלחת שמואל אדרי בן גילה הי"ו בלימודיו ובכל מעשי ידיו

